

**ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
«КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»**

Творча робота учасника третього туру
щорічного Всеукраїнського конкурсу
«Кращий державний службовець»
на тему:

**Політика європейської інтеграції та її інституційне забезпечення
в Польській Республіці: досвід для України**

Деркач Андрій Ігорович

Богородчанська районна державна
адміністрація

Заступник керівника апарату –
начальника відділу організаційної,
інформаційно-аналітичної та
проектної роботи апарату районної
державної адміністрації

20.08.2017 р.
дата виконання

підпис учасника

2017 рік

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1.	Засадничі цілі політики європейської інтеграції Польської Республіки 4
Розділ 2.	Діяльність Комітету Європейської Інтеграції та його Управління як приклад ефективної реалізації державної політики 8
Розділ 3.	Пропозиції щодо імплементації польського досвіду в національну політику євроінтеграції 12
Висновок	15
Список використаної літератури	16

ВСТУП

В основі запропонованої творчої роботи лежать результати дослідження, які мені вдалося провести у 2014-2015 роках будучи учасником стипендіальної програми ім. Лена Кіркланда (Польська Республіка, Варшавський Університет).

Працюючи в органах державної влади з листопада 2008 року, мене завжди цікавило питання ефективності їхньої роботи. Аналізуючи завдання, функції та результати діяльності різних установ, не важко було відмітити кілька негативних тенденцій, притаманних українській публічній адміністрації: вузькість політичного підґрунтя, орієнтованість на процес та відсутність творчої ініціативи. На моє переконання, все це було спадком від радянського періоду і вимагало значних зусиль та чіткого розуміння, що б змінити ситуацію.

Тому, формуючи тему для свого стипендіального проекту, я намагався поєднати дослідження посттоталітарної і пострадянської трансформації польських органів влади з актуальними для України політичними процесами. Вибір впав на Комітету Європейської Інтеграції (КЄІ) та його Управління, що займався питаннями розробки та впровадження політики інтеграції Польщі до ЄС з 1996 по 2004 рік.

Сьогодні Україна є в тій же ситуації, в якій Польща була на початку 90-х років, коли підписала Угоду про асоціацію з ЄС. На порядок денний вийшло завдання щодо розробки та інституційного забезпечення реалізації політики європейської інтеграції. Однак різниця між Польщею і Україною полягає в тому, що наш стратегічний сусід не мав можливості користуватися з чийогось досвіду. Польські політики і держслужбовці були змушені самі пройти цілу дорогу спроб і помилок. Україна ж має можливість скористатися з досвіду країн Центрально-Східної Європи у реалізації їхньої політики Європейської інтеграції (зокрема Польської Республіки) та використати на практиці їх найкращі напрацювання і рішення.

РОЗДІЛ 1. ЗАСАДНИЧІ ЦІЛІ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПОЛЬСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Початок процесу польської трансформації пов'язують із засіданням Круглого столу та формуванням у серпні 1989 році не комуністичного уряду Тадеуша Мазовецького. Уже в вересні цього ж року в своєму виступі у Сеймі очільник уряду окреслюючи основні напрямки своєї політики, Т.Мазовецькі чітко висловлює своє бажання інтегруватися до тоді ще Європейських Спільнот – т.з. «Поворот до Європи».

Але питання інтеграції Польщі до ЄС було питанням двосторонніх відносин і бажання однієї сторони було замало. Попередньо всі розширення ЄС стосувалися країн Західної Європи, у яких вже функціонували демократія, ринкова економіка, захист та дотримання прав людини. Революційні події 1989 року змусили ЄС розмірковувати над питанням щодо пошуку шляхів налагодження і посилення співпраці з країнами Центрально-Східної Європи, а поряд з цим над перспективами можливого розширення географічних меж ЄС на Схід.

Необхідно відмітити, що для більшості політиків Західної Європи падіння «залізної завіси» та формування нових демократичних урядів було справжньою несподіванкою. Європейський Союз якраз переживав період інтенсивних пошуків шляхів подальшого поглиблення інтеграційних процесів. Багато хто з тодішніх політичних діячів розглядали ці зміни в посткомуністичних країнах як фактор, який може відвернути увагу від поглиблення інтеграційних реформ в ЄС та підірвати інтеграційний процес, що набирив швидкості за останні п'ять років.

Результатом різних офіційних і не офіційних зустрічей політичної еліти країн-членів ЄС стала узгоджена позиція щодо економічної та фінансової допомоги країнам Центрально-Східної Європи (далі - ЦСЄ) та відкриття для їх товарів ринків ЄС. Ці кроки повинні були підтримати демократичні реформи в колишніх країнах соцтабору та попередити дестабілізацію ситуації в регіоні.

Однак запропоновані заходи посилили в Польщі серед політиків і громадян настрої, щодо повноцінної політичної і економічної інтеграції в структури ЄС. Під тиском внутрішніх і зовнішніх прихильників розширення ЄС на Схід Брюсель приймає рішення про укладання з країнами ЦСЄ Угод про асоціацію, які встановили режим особливих взаємовідносин між ЄС і цими країнами, та інституціоналізували політичні зв'язки, посприявши розвитку соціального і культурного співробітництва.

Паралельно з процесом укладання Угод про асоціацію в середині ЄС точилася активна дискусія щодо можливості розширення. Наприкінці 1992 лідери країн ЄС схвалюють цю ідею і ставлять завдання сформулювати Європейській Комісії вимоги щодо країн-претендентів до вступу в ЄС. Ці критерії були схвалені на засіданні Європейської Ради у червні наступного року та увійшли в історію під назвою Копенгагенські критерії (ці критерії є актуальними і сьогодні для країн, що мають бажання інтегруватися в ЄС):

- стабільність державного устрою, що гарантує демократію, верховенство права, дотримання прав людини та захист прав меншин;
- функціонування ринкової економіки, здатної впоратися з конкуренцією й ринковим тиском, який існує в ЄС;
- можливість виконати всі зобов'язання, які випливають із членства в ЄС;
- здатність Союзу поглинути нових учасників.

Прийняття цих критеріїв (не зважаючи на їх узагальнений і нечіткий характер) створило підґрунтя для інтеграції постсоціалістичних країн до ЄС. Критерії були певним каталогом цінностей, які не підлягали дискусії. Якщо перші два пункти менш-більш могли мати національні особливості, то критерій щодо можливості виконати всі зобов'язання, які випливають із членства в ЄС полягав на прийнятті країно-кандидатом правового доробку спільноти – т.з. *Acquis communautaire* і довести, що вона готова це право застосовувати на практиці. Технічно виконати таке зобов'язання було не важко – проголосувати зміни до національного законодавства для його відповідності праву ЄС. Однак на практиці процес адаптації йшов із

значними внутрішніми політичними суперечностями і вимагав виваженого підходу. Тому центральне місце в політиці євроінтеграції займали переговори між Польщею і ЄС щодо перехідного періоду та умов адаптації правових норм ЄС у польське національне законодавство.

Розуміючи усю важкість адаптації законодавчої бази до норм ЄС країнами, що лише кілька років стали на шлях демократичного розвитку, Європейська Комісія розробила Білу книгу в справі інтеграції країн Центральної і Східної Європи до ЄС. У книзі була визначена мета та черговість заходів у приведенні польського законодавства у відповідність до правових актів Співтовариства. Мова йшла не лише про формальну адаптацію законодавства, а й про створення інституцій, що забезпечують його дотримання й реалізацію на практиці.

Приготування Польщі до членства детально моніорила Європейська Комісія. У її листі 1996 року до Ради Європи щодо виконання Стратегії приготування країн ЦСЄ до членства можемо знайти наступне думку щодо зазначеної цілі: «результатом періоду, що передує входженню до складу ЄС, повинно бути поетапна інтеграція політичних і економічних систем, зовнішньої політики і політики безпеки асоційованих країн та ЄС, а також посилення співпраці щодо юстиції та внутрішніх справ, так, що б створити простір спільної діяльності».

У 1997 р. Європейською Комісією було представлено узагальнюючий звіт про стан трансформації країн, що претендують на повноправне членство в ЄС під назвою «Порядок денний 2000». На основі положень документу були визначені конкретні напрями подальшого вдосконалення перетворень у країні. Такий підхід був справжньою допомогою для Польщі у розробці політики ЄС та допомагав вести внутрішню політичну дискусію.

Слід підкреслити, що процес інтеграції до ЄС був цінністю сам по собі. Фактично мова йшла про реформування польської економіки, судової системи, місцевого самоврядування. Стояло завдання прийняти багато стандартів, правил, що робили з Польщі сучасну державу. То була своєрідна

«домашня робота». Її суть була чітко зрозуміла тодішньою польською політичною елітою. Президент Польща 1994-2004 років Олександр Кваснєвський пам'ятає чимало розмов, які він мав з керівниками різних країн-членів ЄС, які завжди повторювали вислів «homework» як мантру (саме так в країнах-членах була трактована та інтеграційна ціль). На думку Президента, то було схоже на материнські настанови дитині: вчися, вчися. Дуже вдало роз'яснив такий підхід європейців Прем'єр-міністр Іспанії 1982-1996 років Філіп Гонсалес Маркес, який сказав А.Кваснєвському наступне: «Слухай, я розумію що то може Вас злостити. Знаю, що ви переситилися цими питаннями. Але правда є така: чим краще виконаєте цю домашню роботу, то результати і ефекти вашого членства будуть більші і кращі. Зробіте то гірше, не зможете на всі сто скористатися зі своєї нової позиції». Країни, які добре не приготуються до членства, матимуть в майбутньому чимало проблем та брак можливостей отримати ті плоди, які дає членство в ЄС.

З початком переговорів щодо членства розпочалася і активна робота на внутрішньому євроінтеграційному фронті. Її ціль вдало окреслила Данута Губнер (одна з очільник Управління Комітету Європейської Інтеграції, депутат від Польщі до Європарламенту), означивши це як «переговори Польща-Польща». Підтримка політики євроінтеграції серед поляків була чимала. Однак вистачало і тих, хто висловлював свою критичну позицію, а навіть більше - пророкував моральний і національний занепад Польщі. Добрим прикладом тих застережень є розповідь керівника групи, відповідальної за євроінтеграційні переговори між Польщею і ЄС Яна Кулаковського. Розказана ним історія сталася в одному з містечок Західної Польщі, коли в ньому завершили будівництво ліцею. Засновники вирішили дати йому почесне ім'я Роберта Шумана. І коли громада звернулася до місцевого пароха з проханням освятити школу, то отримала відмову, оскільки священик був переконаний що Шуман то відоме прізвище, а тому є або євреєм, а може навіть масоном. Я. Кулаковські зазначає, що переконати

того священика вдалося, найперше зазначивши, що той політик був хадеком (членом християнсько-демократичної партії), а також вказавши, що паралельно триває процес його беатифікації у Ватикані. Як результат парох не тільки посвятив школу, а став палким прихильником і Шумана і Європи.

Острах і переживання щодо інтеграції Польщі до ЄС найбільше були спричинені незнанням. В каденції польського Сейму 2001-2005 років вперше знайшлися політичні угруповання з рішучим негативним ставленням членства Польщі в ЄС. Це ускладнило переговорний процес та процес внутрішньої адаптації. Окрім того, що необхідно було відстоювати польський інтерес в інтеграційних переговорах, особи, котрі відповідали за інтеграційну політику, багато часу приділяли внутрішній дискусії, яка набрала радикальних, а місцями і брутальних рис. Противники говорили про членство як дорогу до втрати суверенності, до знищення сільського господарства. А тому уряд мусів залучати представників різних середовищ, що б виграти цю битву за польське майбутнє.

Таким чином, можна виділити кілька засадничих цілей польської політики євроінтеграції, що визначали великий спектр завдань і функцій:

1. Політична і економічна трансформація;
2. Гармонізація національного законодавства з правовим доробком Спільноти – т.з. *Acquis communautaire*;
3. Підготовка та проведення переговорів про умови членства;
4. Активний внутрішній діалог та інформаційно компанія.

РОЗДІЛ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ЙОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ПРИКЛАД ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Амбітні цілі, які визначили польське керівництво щодо інтеграції до ЄС вимагали скоординованої і виваженої політики, чіткого розподілу обов'язків та готовності її постійно моніторити і удосконалювати.

Попередньою, з січня 1991 року цю роботу проводив Урядовий уповноважений з питань європейської інтеграції та закордонної допомоги. Згідно рішення Польського Уряду перед ним стояло три основні завдання:

1. Гармонізація і координація адаптаційних процесів між Польщею і Європейськими Спільнотами та контроль за цими процесами;
2. Ініціювання і організація діяльності, спрямованої на створення умов для інтеграції Польщі з ЄС, зокрема в частині економіки, права та інституцій;
3. Координація діяльності, пов'язаної з пошуком та використанням закордонної допомоги.

Однак після подання заявки на членство, стало зрозуміло що Уповноважений з його невеликою командою, що утворювала два відділи, не зможе виконати такий колосальний і незнайомий обсяг роботи. Тому у жовтні 1996 році було прийнято рішення створити Комітет Європейської Інтеграції, який очолював Прем'єр-Міністр Польщі (за посадою) та його Управління, що здійснювало організацію його поточної діяльності.

Появі згаданого Комітету передувала значна дискусія на предмет його необхідності та ролі в процесі європейської інтеграції Міністерства Закордонних Справ. Однак прийняте рішення про створення окремого органу публічної адміністрації, відповідального за євроінтеграційних напрямом, а особливо його пряме підпорядкування голові Ради Міністрів, акцентувало на стратегічності політики європейської інтеграції та її виокремлення на тлі відносин, пов'язаних із зовнішніми відносинами, що традиційно входять до компетенції шефа польської дипломатії.

До складу Комітету входили: голова Уряду, державний секретар комітету (він же очолював Управління КЄІ), наступні міністри: зовнішніх і внутрішніх справ, економіки, фінансів, охорони навколишнього середовища, праці і соціальної політики, сільського господарства, юстиції. Голова Уряду міг залучати до засідань Комітету ще 3 особи, досвід і повноваження яких могли сприяти у реалізації поставлених завдань. До складу Комітету входили

також за посадами голова Національного Банку та директор Урядового Центру Стратегічних Досліджень.

Комітет виконував поставлені завдання за допомогою свого Управління, яке очолював секретар. Широкий і наростаючий обсяг проблем, що потрібно було швидко вирішувати в ході реалізації інтеграційної політики, вимагав ефективної співпраці між окремими міністерствами та Комітетом. Тому на практиці прийняття кінцевих рішень формально відбувалося на засіданнях Комітету, а фактично - працівниками Управління, що відповідали за інтеграційний процес і адаптаційні заходи.

В рамках визначених цілей формувалася структура Управління КЄІ. За короткий період з 1996 по 2004 рік відбулося 10 реорганізацій цієї структури. Аналіз цих змін дозволяє визначити 3 типи структурних підрозділів, що функціонували в Управлінні:

1. Структурні одиниці, які без змін (або з невеликими) діяли протягом цілого періоду 1996-2004 років. До них належали: Департамент гармонізації права, Департамент координації, Департамент інтеграційної політики, Департамент європейської освіти, Департамент зв'язків з громадськістю та європейської інформації;

2. Друга група – це підрозділи, які не до кінця (або не від початку), але через відносно довгий період функціонували, виконуючи важливу роботу: Департамент аналізу європейських стосунків, Департамент проведення перед вступних переговорів, Департамент тлумачень та ін.

3. Третя група – підрозділи, що функціонували дуже короткий час – Економічний департамент, Департамент європейських інституцій і планування та ін.

Суперечність цього процесу була пов'язана з кількома причинами. Найперше - це брак теоретичних досліджень з питань приготування до членства в ЄС. Лише на початок 2000-х років появилися більш-менш серйозні наукові дослідження, які аналізували цей процес, формували певну теоретичну базу. Друга причина – досвід. Здійснення тієї чи іншої роботи з

часом показувало, наскільки вона є потрібною або не потрібною. Відповідно вносилися і зміни до організаційної структури. І на кінець третя причина – питання політичної доцільності. Зміни на рівні очільників урядів або нові політичні домовленості призводили до відповідних змін у кадровому забезпеченні роботи Управління КЄІ, а відповідно і до змін в його структурі.

З метою забезпечення належної координації в кожному міністерстві і в більшості ЦОВВ було створено окремі підрозділи, що відповідали за координацію інтеграційної політики в цьому органі влади. В таких підрозділах працювало близько 25-35 осіб, перед якими ставилося завдання інформаційного забезпечення, гармонізації права, налагодження міжвідомчої комунікації та міжнародних відносин.

Незважаючи на таку досить чітку структуру, що мала забезпечувати належну координацію, цей процес мав свої проблемні місця. Як згадують деякі працівники Управління КЄІ, для багатьох міністерств характерним було відсутність почуття спільної справи по відношенню до євроінтеграційного процесу. Працівники різних міністерств або ЦОВВ дивилися на процес адаптації до вимог ЄС як на завдання окремого департаменту чи відділу, а не цілого міністерства. Тому звичною була ситуація, коли Управління КЄІ давало якесь завдання тому чи іншому міністерству або ЦОВВ, а чимало його працівників відмовлялося брати участь у виконанні, переконуючи що це питання ЄС, а значить окремого структурного підрозділу. Реальність ж була такою, що працівники цих «інтеграційних» підрозділів не мали глибоких професійних знань і практичного досвіду, оскільки були молоді і недавно працевлаштовані. Часто проблема полягала в іноземній мові: професіонали її не знали, а тому побоювалися братися за те чи інше завдання. Потрібно було чимало часу, щоб залучити якомога більше людей до цієї праці, сформувати в них відповідальність за інтеграційний процес.

Значний успіх у діяльності Управління КЄІ відіграла вдало сформована команда одностайців. Починаючи ще з часів Урядового Уповноваженого

пошук і підбір кадрів відбувався у відкритий спосіб, через конкурс. Головний акцент робився на молодість, знання іноземних мов і відкритість до навчання. Не маючи жодного досвіду праці на державній службі, молоді чиновники були відкриті до запозичення нових підходів до організації праці і розв'язання завдань.

Керівництво Управління КЄІ також практикувало різні способи мотивації працівників, що заохочувало креативну діяльність. Мова йде про грошове заохочення, хороший організаційний клімат, закордонні навчання. Важливою складовою мотивації була ціль інтеграції до ЄС. Та ціль сприймалася як щось дуже важливе, щось, що ніколи не повториться, щось, що допоможе закінчити процес трансформації і сформує з Польщі сучасну державу. По дорозі до ЄС вдалося використати ентузіазм молодих людей, які прагнули Європи, асоціювали її з вільним ринком, з високим рівнем життя.

Як бачимо, успіх інституційного забезпечення в реалізації політики ЄІ залежав від кількох факторів:

1. Створення окремого, центрального органу виконавчої влади, відповідального за формування, координацію та реалізацію політики ЄІ, який очолював Прем'єр-міністр Польщі.
2. Організація мережі структурних підрозділів ЦОВВ, відповідальних за реалізацію завдань євроінтеграційної політики в різних сферах публічного управління.
3. Вдалий підбір кадрів, що базувався на знанні кандидатом іноземної мови та готовності постійно навчатися.

РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПОЛЬСЬКОГО ДОСВІДУ В НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІТИКУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Аналіз польського досвіду формування та реалізації політики європейської інтеграції дає можливість виробити кілька пропозицій, які б

могли мати певну користь у діяльності осіб, відповідальних за цей напрямок в Україні.

Найперше пропонуємо звернути увагу на характер стратегії, без якої не обійтися Україні. Ми повинні чітко розуміти, що процес інтеграції до ЄС передбачає адаптацію до його правових та організаційних вимог. Однак як і Польща в свій час, Україна повинна прийняти рішення про пасивну чи активну участь у інтеграційних процесах.

Стратегія пасивної адаптації насправді не буде жодною стратегією. Це буде лише короточасна спроможність реагувати на майбутні ситуації та вимоги Європейського Союзу в процесі вступу. Приймаючи таку модель, Україна дасть стратегічну ініціативу ЄС.

Модель активної стратегії повинна бути виведена з бачення стратегічного розвитку українського суспільства, української економіки, української держави як ключових елементів в системі європейської інтеграції. Це означає, що на самих початках ми ставимо собі завдання не просто пристосуватися, а створити належну основу для ефективного розвитку України як майбутнього члена ЄС у XXI столітті.

Реалізація політики європейської інтеграції в моделях активної стратегії - це сфера державної діяльності, в якій для виконання довгострокових і короткострокових завдань як у внутрішній так і в зовнішній політиці, приймають участь майже всі суб'єкти державної влади та державного управління. У цьому контексті існує потреба в скоординованих діях, що базуються як на стабільному правовому полі, так і на чітких програмних засадах, та належному функціонуванні державного апарату.

Виходячи з цього вбачаємо другою важливою пропозицією створення у складі КМУ або підпорядкованого КМУ окремого ЦОВВ, відповідального за формування, координацію та виконання євроінтеграційної політики. Сьогодні в Україні зроблені перші кроки до введення такої інституції. Зокрема в складі Уряду В.Гройсмана є посада віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, яку займає Іванна Климпуш-

Цинцадзе. Згідно з постановою КМУ до її компетенції належать 25 різноманітних питань, з яких 9 стосується політики взаємодії з ЄС та виконання Угоди про асоціацію. Основну поточну роботу виконує Урядовий офіс з питань європейської та євроатлантичної інтеграції що діє в складі Секретаріату КМУ і складається з кількох управлінь.

На сьогоднішній день таке інституційне рішення забезпечення координації та контролю за політикою ЄІ задовольняє основні потреби України. Однак на наш погляд, з часом розробку та реалізацію державної політики щодо європейської інтеграції та північно-атлантичної інтеграції слід інституційно розвести, створивши два організаційні центри, відповідальних за цю роботу та уникнути невластивих завдань, пов'язаних із цими цілями. Для прикладу, сьогодні до компетенції віце-прем'єр-міністра належать такі функції, як провадження зовнішньополітичної діяльності, розвиток дипломатичної служби та ряд інших, що мають дублюючі повноваження з МЗС. Такий стан речей, як показує практика, не стимулює, а навпаки гальмує діяльність, оскільки закладає умови міжінституційної боротьби.

Варто відмітити, що в рамках реформи Уряду України, яка сьогодні знаходиться на порядку денному, передбачається створення в кожному міністерстві директорату, відповідального за європейську інтеграцію. Вважаємо що таке рішення є надзвичайно правильним, оскільки сприятиме міжгалузевій координації та посилить ефективність щодо використання можливостей, які дає інтеграція до ЄС. Плануючи їх роботу необхідно врахувати проблему, з якою зіткнулося Управління КЄІ під час виконання завдань – професійна вузькість рядових чиновників і небажання участі у реалізації інтеграційного напрямку. З самого початку їх функціонування необхідно формувати ефективну командну роботу та чітке розуміння великої справи, якою є інтеграція з ЄС.

Остання третя пропозиція – кадрове забезпечення. Реформа державної служби, закладена вступом в дію у 2016 році нової редакції Закону України

«Про державну службу», покликана сформувати в Україні професійний корпус державних службовців, що зможуть ефективно виконувати завдання із розробки та впровадження державної політики у відповідній сфері. Уже згадані зміни, які сьогодні активно відбуваються в Уряді, створюють всі умови, що б уникнути декларативності цього твердження, а реально забезпечити його впровадження. Питання виникає на кого робити ставку? Польський досвід показує, що молодість, освіченість (обов'язкове знання іноземної мови) та енергійність є тими критеріями, які приносять бажані результати. Звичайно треба уникнути перегинів і створити умови чесного, відкритого конкурсу, для того що б кожен бажаючий міг спробувати показати себе. На наше переконання, досвід управлінської роботи в сумі з молодечим запалом створює умови виникнення непереборної сили, здатної розв'язати як стратегічні, так і поточні завдання щодо формування та реалізації національної політики європейської інтеграції.

ВИСНОВОК

Узагальнюючи вищесказане, можемо стверджувати, що успіх Польщі на дорозі до ЄС лежав у активній державній політиці, що ґрунтувалася на національних інтересах і формувалася як результат активної участі різних зацікавлених сторін. Вдале інституційне забезпечення програмування і координації цієї політики, уможливило створення Комітету Європейської Інтеграції та його Управління, що став єдиним урядовим центром, відповідальним як за налагодження зовнішніх контактів, так і за організацію внутрішнього діалогу та широкої інформаційно - роз'яснювальної компанії.

Плануючи свою роботу щодо інтеграції з ЄС Українському політикуму варто вже сьогодні окреслювати стратегію та шляхи її реалізації. Важливо не боятися експериментувати, паралельно залучаючи іноземний досвід. Особливу увагу необхідно приділити внутрішній дискусії та активній роз'яснювальній діяльності. І успіх буде за нами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб. – К.: Знання, 2009. – 751 с.
2. Постанова КМУ від 23.08.2016 року № 564 «Про затвердження структури Секретаріату Кабінету Міністрів України»
3. Постанова КМУ від 18.04.2016 року № 296 «Про визначення питань, що належать до компетенції Першого віце-прем'єр-міністра України та віце-прем'єр-міністрів України»
4. Саєнко О. Реформа міністерств: старт нової державної служби [Електронний ресурс] / Українська правда — українське інтернет-видання — Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/columns/2017/08/14/7152134/>
5. Duda R., Integracja Polski z unią Europejską. Wybrane aspekty polityki integracyjnej w latach 1991-2004, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2004
6. Harasimowicz A. Integracja Polski z Unią Europejską 1989-2004, Kutno 2005
7. Kołodziej T. Rządowa koordynacja polityki europejskiej w Polsce. Ewolucja systemowa w okresie od aplikacji o członkostwo do prezydencji w Radzie Unii Europejskiej, Difin SA, Warszawa 2012
8. Kwaśniewski A. Budujmy dalej na tych fundamentach, [w:] 10 – 15 – 25. Polska transformacja. Od niepewności do sukcesu// <http://mtp.pl/25/#/197>
9. Nasz kolor w Unii. Z Danuta Hübner rozmawia Joanna J. Mizgala, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2006
10. Spotkanie na Bagateli. Polska. Europa. Świat. Z Janem Kułakowskim rozmawia Leszek Jesień, RHETOS, Warszawa 2004
11. Ustawa o Komitecie Integracji Europejskiej od 8 sierpnia 1996 roku (Dz.U. z 1996 nr 116, poz. 555)